

Temat: „Przemoc - przeciwdziałaj i zareaguj”

Grupa docelowa: klasy IV-VIII SP

Czas trwania: 2 x 45 minut

Cel: Zapoznanie uczniów z pojęciem przemocy. W trakcie zajęć uczniowie dowiedzą się jak jej przeciwdziałać w środowisku rówieśniczym oraz jak reagować i gdzie szukać pomocy.

Formy pracy: praca indywidualna, praca grupowa.

Metody pracy: krąg, pogadanka, ekspresja słowna, drama, mapa myśli.

Środki dydaktyczne: czyste kartki A4, flamastry, małe karteczki z przygotowanym opisem sytuacji do pracy w grupach, dwa jabłka, duży karton papieru, ewentualnie telewizor, rzutnik lub tablica multimedialna.

Część I

1. Wprowadzenie (ok.5 minut)

Prowadzący wita uczniów i prosi, aby usiedli w kręgu. Informuje ich, że dzisiejsze zajęcia będą dotyczyły zjawiska przemocy. Proponuje, aby wspólnie uzgodnili zasady, które będą im towarzyszyć w trakcie pracy:

- słuchamy uważnie, kiedy mówi druga osoba,
- angażujemy się w zajęcia,
- wypowiadamy się na temat i odnosimy do poruszonych przykładów,
- nie oceniamy innych,

Prowadzący upewnia się, że wszyscy uczniowie akceptują powyższe zasady.

2. Rozgrzewka (ok. 10 minut)

Prowadzący rozkłada po dwóch wewnętrznych stronach koła kartki na napisami „OK”, „NIE OK”. Informuje uczniów, że za chwilę przeczyta im przykładowe rodzaje zachowań. Zadaniem uczniów jest zająć miejsce po tej stronie koła, którą uważają na właściwą w ocenie tej sytuacji.

Przykładowe rodzaje zachowań:

- Laura przyszła do szkoły w nowej fryzurze. Po wejściu do klasy wszyscy uczniowie głośno śmieją się i jej dogadują.

- Eryk przez przypadek popchnął Kubę na szkolnym korytarzu.
- Kuba przez przypadek popchnął Eryka na szkolnym korytarzu. Eryk wpadł we wściekłość i zaczął kopać Kubę.
- Dawid podstawił nogę biegnącej koleżance.
- Julka, po kłótni z koleżanką, wrzuciła ich prywatne, śmieszne zdjęcia na grupę klasową.

Po każdym przykładzie nauczyciel prosi o wspólne omówienie decyzji co do zajętych przez uczniów miejsc.

3. Pogadanka (ok. 10 minut)

Prowadzący rozkłada na środku koła duży arkusz papieru i kolorowe flamastry. Prosi uczestników zajęć, żeby wypisali na nim wszystkie słowa, które kojarzą im się z tematem lekcji. Po wypełnieniu arkusza przez uczniów, nauczyciel omawia efekt wspólnej pracy i przedstawia definicję przemocy.

4. Prezentacja (ok. 15 minut)

Nauczyciel kładzie przed klasą dwa jabłka. Podnosi pierwsze i prosi, aby uczniowie głośno opisali je samymi pozytywnymi słowami np. „jesteś ładne”, „jesteś smaczne”, „masz ładny kolor”. Odkłada je na miejsce i podnosi drugie jabłko. Tym razem prosi, aby uczniowie opisali je samymi negatywnymi słowami np. „jesteś kwaśne”, „nie lubię Cię” itp. Za każdym razem, kiedy dany uczeń wypowie słowo, nauczyciel upuszcza jabłko na podłogę, a następnie odkłada je obok pierwszego. Prowadzący zapoznaje uczniów z różnymi formami przemocy: fizyczną i psychiczną. Tłumaczy klasie, że słowa również mogą ranić i sprawiać ból. Po krótkiej wspólnej dyskusji nauczyciel przedziela jabłka na pół. Uczniowie mogą zaobserwować, że pierwsze jabłko w środku ma nienaruszoną strukturę. W drugim powinny pojawić się przebarwienia. Nauczyciel tłumaczy klasie, że to samo może spotkać osobę, która narażona jest na przemoc psychiczną. Ona również zostawia w nas ślady, które nie są widoczne dla oczu.

Wymiennie można skorzystać z filmów przygotowanych przez Fundację „Dajemy Dzieciom Siłę” i przeprowadzić krótką dyskusję:

5. Podsumowanie i ewaluacja zajęć (ok. 5 minut)

Prowadzący podsumowuje zebrane na zajęciach informacje. Pyta uczniów czy wiedzą czym jest przemoc. Prosi, aby chętni uczniowie podali przykłady zachowań, które mogą być nazwane przemocą fizyczną lub psychiczną.

Część II

1. Wprowadzenie (ok. 5 minut)

Uczniowie ponownie siadają w kole. Nauczyciel pyta co zapamiętali z poprzednich zajęć i czy pojawiły się u nich jakieś refleksje. Przypomina, że wiedzą już czym jest przemoc i jakie przybiera formy.

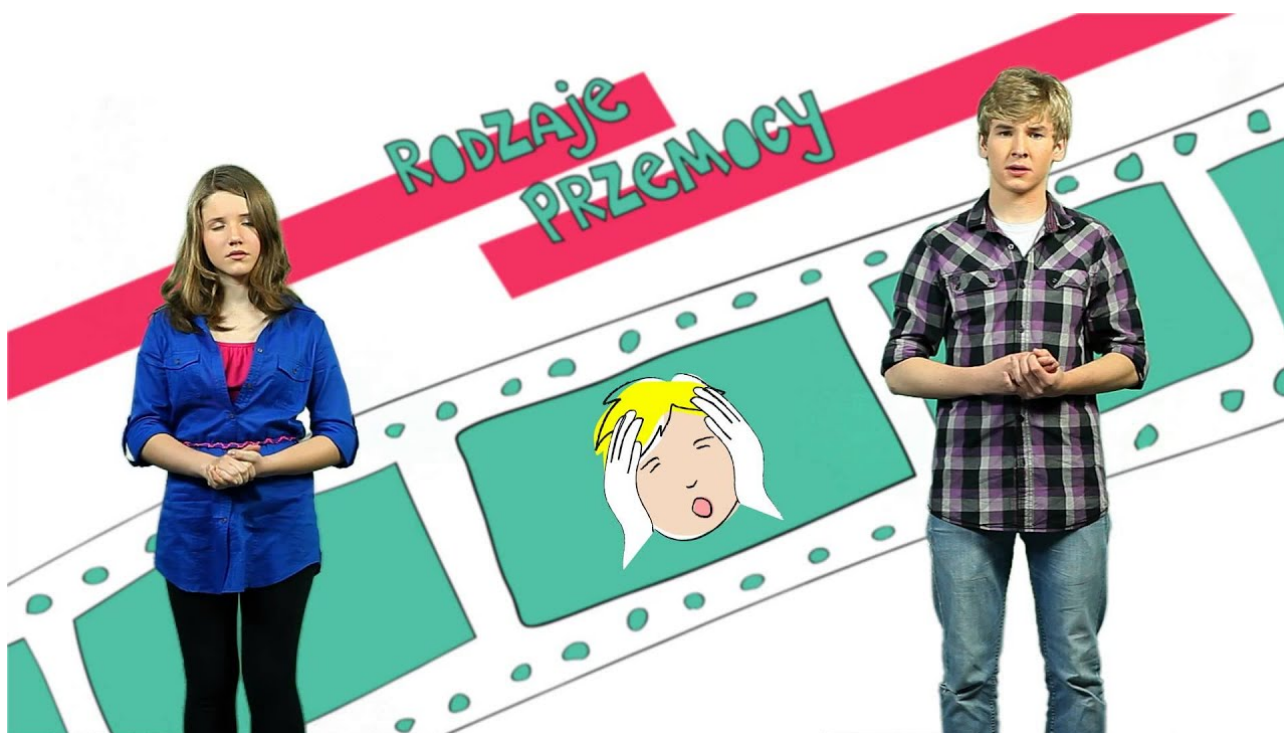
2. Mapa myśli (ok. 10 minut)

Prowadzący rozkłada na środku koła arkusz papieru. Prosi, aby uczniowie wspólnie stworzyli mapę miejsc, gdzie mogą stać się świadkami przemocy. Uczniowie nanoszą przykładowe miejsca przy pomocy symboli (np. szkoła, osiedle, boisko, internet).

3. Pogadanka (10 minut).

Prowadzący tłumaczy klasie, że na przemoc trzeba reagować powiadamiając o niej osobę dorosłą. Zachęca klasę do dyskusji w jaki sposób można zareagować, kiedy jesteśmy świadkami takich zachowań w szkole, na boisku, internecie i innych miejscach. Uczniowie nanoszą propozycje swoich rozwiązań na mapę myśli obok symbolu.

Można również skorzystać z filmu Fundacji „Dajemy Dzieciom Siłę”:

4. Scenki dramatowe (ok.15 minut)

Prowadzący dzieli klasę na kilka grup. Każda dostaje opis scenki, którą ma do odegrania. Zadaniem uczniów jest wcielić się w rolę, a także wymyśleć oraz zagrać idealne rozwiązanie wylosowanej sytuacji.

- A) Na tajnej grupie klasowej kilka dziewczyn wyśmiewa się z Ani. Wiele osób widzi tę rozmowę, ale nie włącza się do rozmowy. Następnego dnia w szkole, Ania z płaczem pokazuje telefon i konwersacje swoim trzem przyjaciółkom. Co dziewczynki powinny zrobić w takiej sytuacji?
- B) Dwóch chłopaków szarpie się w szatni po lekcji. Część klasy nie reaguje, a część wychodzi. Co powinni zrobić uczniowie w takiej sytuacji?
- C) Bartek widzi jak na szkolnym boisku kilku starszych uczniów próbuje wyłudzić od dwóch młodszych kolegów pieniądze. Co powinni zrobić w takiej sytuacji?
- D) W trakcie przerwy Filip przez przypadek wpada na Michała, ten jednak strasznie się denerwuje. Całą sytuację obserwuje kilka osób. Co powinni zrobić uczniowie w takiej sytuacji?
- E) Koledzy i koleżanki z klasy w trakcie przerwy wyśmiewają i obrażają Hanię. Jak powinna zareagować Hania? Co powinna zrobić klasa?

Uczniowie w ustalonej wcześniej kolejności prezentują swoje scenki z idealnym rozwiązaniem sytuacji. Klasa wspólnie omawia i uzupełnia sytuacje o nowe rozwiązania.

5. Podsumowanie (ok.5 minut).

Uczniowie siadają ponownie w kręgu i odpowiadają na pytania:

- Czego się dziś nauczyliście?
- Co podobało Wam się w zajęciach?
- O co chcielibyście jeszcze zapytać?

Polecane odnośniki rozszerzające dla nauczycieli:

- Materiały edukacyjne Fundacji „Dzieci Niczyje”: <https://static.epodreczniki.pl/portal/f/res/R1HuhWoRT8CM7/1611743626/2Y5KxmhJLemz8SVfAmeBXXdqIXnStuJs.pdf>
- Materiały edukacyjne „Szkoły bez przemocy”: <http://www.szkolabezprzemocy.pl/75,dla-nauczyciela-scenariusze-zajec>
- Materiały Fundacji „Dajemy Dzieciom Siłę”: <https://fdds.pl>

Bibliografia:

- Izabella Bartol. i in., *Wsparcie zdrowia psychicznego uczniów; Materiały do profilaktyki, diagnozy i interwencji dla nauczycieli, wychowawców i pedagogów*, Forum Media Polska Sp. z.o.o., Poznań 2019.
- Linda A. Reddy, *Rozwijanie umiejętności społecznych dziecka. Interwencje przez zabawę*, PWN, Warszawa 2020.
- Materiały *Fundacja Dzieci Niczyje*, <https://static.epodreczniki.pl/portal/f/res/R1HuhWoRT8CM7/1611743626/2Y5KxmhJLemz8SVfAmeBXXdqIXnStuJs.pdf>